AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING DAILY NEWSPAPER

NO. 210 — CLEVELAND, OHIO, WEDNESDAY MORNING, SEPTEMBER 7TH, 1932 — LETO XXXIV—VOL. XXXIV

Množica je hotela linčati črnce radi umora dveh policijskih stražnikov

Lebanon, Tenn., 6. sept. — Stomož narodne milicije so v nagliici poslali v mesto Lebanon, da bi varovali okrajno ječo pred nasilno množico, ki je hotela udreti v ječo in zgrabiti dve zamorski ženski, ki sta ustrelili dva bela policijska stražnika. V nedeljo sta šla namreč konstablerja Ben Northern in M. E. Brown do neke kabine, da bi aretirala nekega 18 letnega zamorca, ki je udaril nekega belega dečka. Toda ko sta se bližala kabini, sta dve zamorki streljali nanju s puškami in oba stražnika usmrtili. Potem je dospel na lice mesta šerif Climer s svojimi deputiji, ki so prisilili zamorce, da so se podali. Množica je zgrabila obe ženski in jih peljala na glavni trg, da bi ju linčala, toda šerif je zabranil nasilje, zaeno je pa telefoniral v Nashville po narodno milicijo. S zamorkama so bili aretirani še trije drugi zamorci, katere je policija skrivaj odpeljala v ječo v Nashville. Množica je zahtevala izročitev teh zamorcev in je poslala deputacijo v ječo, ki je vso ječo preiskala in nato sporočila zunaj množici, da zamorcev ni tam.

Češka izgnala komunistinjo

Praga, 6. septembra. Ada Wright, mati enega sedmih zamorcev iz Alabame, ki so obsojeni na smrt radi kriminalnega napada na dve beli dekleti, je pobirala po Čehoslovaški podpise za oprostitev obsojenih črncev. Vlada ji je zapovedala, da naj takoj zapusti državo.

Trije ubiti v tunelu

Chicago, Ill. 6. sept. — Trije delavci so bili danes zvečer ubiti in več jih je bilo ranjenih, ko se je utrgala spenjača, po kateri so spuščali delavce v 185 čevljev globok vodovodni predor. Delavci, ki so bili že prej v predoru, so nesli ranjence eno miljo in pol daleč do ustja predora pri jezeru.

80 letna operna pevka

Aberdare, Škocija. — Mrs. C. Parfit, ki je stara 80 let, in ki je bila od svojega 20. leta cerkvena pevka, je sedaj odločila, da bo priredila pevski koncert ker ima izredno lep glas. To je danes najstarejša operna pevka na svetu. V koncertno glasbeno šolo pohaja šele eno leto.

Nemiri v Avstriji

Graz, Austria, 6. sept. — V tukajšnem mestu je prišlo do spopada med socialisti in fašisti. En fašist je bil ubit in več jih je bilo nevarno ranjenih.

Neznanec povožen

Včeraj zjutraj je umrl v Berea bolnici neki nepoznani moški, katerega je povozil neki avtomobilist, ko je drla množica od zrakoplovnih dirk. V veliki gnječi je avtomobilist pobegnil.

Sokol začel s telovadbo

Slovenski Sokol v Clevelandu naznanja, da se je pričelo z redno telovadbo za otroke: v pondeljek zvečer od 6 do 7 za dekleta in v petek večer za fante. Telovadba se vrši v S. N. Domu.

Smrt otroka

Staršem Volčanšek, stanujoči na 1467 Larchmont Ave., je preminul pet mesecev star sinček Mihael. Pogreb preskrbi Jos. Žele in Sinovi. Prizadetim naše sožalje.

Policija je prijela izsiljevalca denarja, ko je prišel po zahtevano vsoto

V okrajni ječi v Clevelandu imajo zaprtega moškega, o katerem sumijo, da je isti, ki je poslal bogatemu trgovcu Augustusu v Waite Hill vasici grozilno pismo, da mora trgovec prinesti na določen prostor, River Rd. in South Kinsman Rd. $25,000 v gotovini. Augustus je pa naročil policijskemu načelniku iz Willoughby, Myersu in dvema deputijema, da gresta na označeni prostor in se skrijeta. Policaji so odšli na prostor in se tam skrili. Kmalu je stopil k njim iz teme neki moški, ki jim je velel dvigniti roke kvišku. Mesto tega so pa začeli streljati. Tujec je padel na tla, policaji pa nanj. Našli so pri njem revolver, s katerim je, kakor je izjavil, streljal na veverice, dasi je bila že deseta ura zvečer. Ker je prišel Augustus pozneje s zavitkom, se ne more reči, če je prijeti moški tisti, ki je zahteval denar. Augustus je dobil že več enakih grozilnih pisem in ima že od meseca maja najete privatne detektive, ki stražijo njegovo 200 akrov veliko posestvo Neznanca so zaprli in sedaj preiskujejo, če je on tisti, ki je pošiljal grozilna pipisma in zahteval denar. Včeraj se je pa jetnik podal in izpovedal, da je njegovo ime Edward Kothera, ki je s pomočjo svojega brata Wililama pošiljal grozilna pisma. Brata bosta izročena zvezini poštni oblasti, ker sta pošiljala pisma po pošti.

Plin bomo dobivali v steklenicah

Birmingham, Anglija, 6. septembra. V tukajšnem industrijskem laboratoriju so po enoletni preizkušnji ugotovili, da se bo plin lahko dovažal na domove odjemalcev v steklenicah in ne po ceveh kot sedaj. V eni steklenici bo za 3,000 funtov stisnenega plina na štirjaško inčo. Tako bodo lahko gospodinje naročevale plin, da se jim bo dovažal kot sedaj mleko.

Nemčija se bo oborožila

Koenigsburg, 6. septembra.— Kurt von Schleicher, nemški vojni minister, je danes izjavil napram časnikarskim poročevalcem, da Nemčija ne bo več trpela, da bi se jo smatralo manj vrednim kot druge države in da se bo oborožila, kot je to potrebno za njeno varnost, pa če je drugim državam všeč ali ne. Nemčija je namreč zaprosila Ligo narodov, da sme imeti ravno tako oboroženo silo, kot jo imajo druge države. Odgovor na to zahtevo še ni prišel, a nemški vojni minister je kljub temu povedal, kaj misli.

Za delom

Tvrdka Jay-Cobbs na Euclid Ave., v Clevelandu je objavila, da išče nekaj prodajalk. Ob devetih zjutraj se je tam zbralo že nad 500 žen in deklet, ki bi bile rade dobile službo. Ko so odprli vrata, so hotele vse hkrati v trgovino in pri tem je nastal tak drenj, da se je strla šipa v izložbenem oknu in sta bili dve ženski nevarno obrezani od stekla. Pač znamenje časa.

Albert Kaušek operiran

Mr. Albert Kaušek, sin poznane Mr. Anton Kauškove družine iz 185. ceste, je bil včeraj operiran na slepiču v Lutheran bolnici. Operacijo je srečno prestal, toda obiski za enkrat še niso dovoljeni. Želimo mu skorajšnega popolnega okrevanja.

Coolidge priporoča Hooverja, kot edinega, ki nas bo rešil iz krize

Bivši predsednik Zed. držav, Coolidge, je izdal apel na ameriški narod, naj nikar ne zapusti Hooverja in ga naj ponovno izvoli predsednikom. Hoover da je edini voditelj, ki nas more rešiti iz sedanje krize, je rekel Coolidge. Calvin tudi prosi ameriški narod, naj preneha dolžiti Hooverja, češ, da je on kriv sedanje depresije, ker Hoover da nima kontrole o vzrokih sedanjih slabih razmer in da ga moramo soditi po tem, kar je storil z raznimi dobrimi nasveti za odpomoč potrebnim. "Vsi vemo," je povdarjal Coolidge, "da je Hoover pameten človek in da je imel ves program, ki ga je predložil, namen odpomoči brezposelnim, da se odpomore farmerjem in da se vzpostavi zaupanje naroda. Ves Hooverjev program kaže namen, da se odpomore vsemu narodu, brez razlike stanu." Coolidge povdarja, da je iskati vzroke depresije zunaj Zed. držav, o katerih ameriška vlada ni imela nobene kontrole, izvzemši borzne špekulacije, ki jo je narod povzročil sam. Coolidge povdarja, da je Hoover najbolj poučen mož danes v Zed. državah, kateremu je znan ekonomični položaj dežele bolj kot vsakemu drugemu, zato da bi bilo nepriporočljivo, ako bi danes ameriški narod, v največji ekonomični krizi, spremenil vlado, in zavrgel izkušene voditelje. Poroča se, da bo temu Coolidgevemu priporočilu odgovoril enkrat pozneje Al Smith.

Farmerski kongres v Clevelandu

Od 29. novembra do 5. decembra se bo obdržaval v Clevelandu, Ohio, farmerski kongres, katerega se bodo udeležili zastopniki več kot 600 farmerskih organizacij iz vse dežele. Na kongres so vabljeni tudi kongresmani, senatorji in državniki. Med drugimi govorniki bo na kongresu governer La Follette iz Wisconsina in governer White iz Ohio. Farmerski kongres bo sklican, da se zastopniki pogovore, kako bi rešili težavne farmerske probleme in kako priti do višjih cen raznim produktom. Farmerji dobivajo, na primer, en cent za kvort mleka, med tem ko se ga prodaja v mestu za 9 centov in več. Ravno tako je s cenami poljskih pridelkov in živine. Farmerji, ki niso v organizaciji, lahko podpišejo peticijo po 25 skupaj in lahko pošljejo svojega zastopnika.

Rojak umrl

V nedeljo popoldne je preminul po dolgi bolezni rojak Rudolf Mesojedec, star 39 let. Doma je bil iz vasi Češče, fara Prečna pri Novem mestu. V Ameriko je prišel pred 22. leti. Pokojni je bil član društva Kras št. 8 SDZ, Waterloo Camp št. 281 WOW in Boiler Makers Union Local 416. Tukaj zapušča žalujočo soprogo Rose, hčer Vido in sina Rudolfa ter Raymonda. V starem kraju zapušča starše, 4 brate in eno sestro. Pogreb se vrši v četrtek ob 8:30 iz hiše žalosti, 1209 E. 168th St., v cerkev Marije Vnebovzete in na Calvary pokopališče, pod vodstvom August F. Svetka.

Vile rojenice

Pri družini Tony Sedmak, 1139 Norwood Road, so se oglasile vile rojenice, ki so prinesle zalo deklico v rejo. Čestitamo!

V ječi najden obešen jetnik je bil že prej mrtev, po izjavi koronerja

Pekin, Ill., 6. sept. — V Tazewell okrajni ječi so našli obešenega jetnika, ki pa, kakor je izjavil mrliški oglednik A. E. Allen, ni izvršil samomora, ker je bil že poprej mrtev, predno je dobil vrv okrog vratu. Mrliški oglednik in okrajni državni pravdnik, sta pozvala šerifa Jamesa Crosby in štiri njegove deputije, da pridejo na zagovor, ker se sumi, da so ga ti umorili, ko so mu dali takozvani "third degree." Jetnik se piše Martin Virant in je bil zadržan v ječi, da bo za pričo radi nekega umora. Zadnji četrtek so ga šerif in deputiji v ječi strahovito pretepli in par ur zatem so ga našli obešenega v ječi. Koroner je prerezal vrv in napravil raztelešenje, pri katerem je dognal, da je Virant umrl vsled notranjih poškodb, ki so mu bile prizadjane predno je bil obešen.

Srebrna poroka

V nedeljo 28. avgusta sta obhajala Mr. in Mrs. Joseph Zupančič iz Thompson, O. slavnost svoje srebrne poroke. Joe Zupančič je povsod priljubljen slovenski farmer v Thompsonu, kjer že dolgo vrsto let vodi vzorno farmo. Poznan je daleč naokoli kot mož poštenjak in tisti, ki ga poznajo pravijo, da zlahka vzdigne avtomobil ali pa kravo, kajti Jože je izredno močan. Ob priliki srebrne poroke je Jožeta in soprogo obskalo nad 300 prijateljev iz farm in iz Clevelanda, ki so priljubljenemu paru iskreno čestitali z lepimi darili in obema želeli mnogo zdravih in uspešnih dni v življenju. Tudi mi se pridružujemo z iskreni čestitkami.

Otroka sta pustila

V nedeljo večer je bil puščen par dni star otrok v Lake hotelu. Ker se ni vedelo čegav je otrok, so ga izročili v sv. Ane bolnico. Drugi dan se je pa javil na policiji Elmer Cranor iz Detroita, ki je rekel, da je on oče otroka. Mati otrokova pa je neka Mrs. McGrath iz Kanade, ki je prišla pred 9 meseci v Detroit, kjer se je seznanila z Cranorjem. Potem sta potovala skupaj po deželi in prodajala magazine, da sta se preživela. Sedaj bodo preiskali, če je Mrs. McGrath prišla postavnim potom iz Kanade, ker ni imela pri sebi nobenega potnega lista. Par zanikuje, da bi pustil otroka nalašč, ampak da sta se odstranila samo za nekaj časa, ko sta šla prodajat magazine.

Vsak gre rad na ohcet

V pondeljek večer se je vršila poročna slavnost židovskega para Arcurri. Za to slavnost so razposlali 450 vabil. Vsak, ki je prejel vabilo, je mislil, da lahko pripelje seboj vse svoje prijatele in znance. Tako se je zbralo v dvorani okrog 4,000 ljudi in kakih 2,000 jih je bilo na cesti, ki niso mogli v dvorano. Ves promet na ulici je bil ustavljen in priti je morala policija, ki je razgnala ljudi iz ulice in iz dvorane, kjer so ostali samo sorodniki in nekaj ožjih prijateljev. Celo godbo so poslali domov, da ni bilo preveč drenj.

Maša zadušnica

V četrtek ob osmih se bo brala v cerkvi sv. Kristine na Bliss Rd., Euclid, O., sv. maša za pokojno Mrs. Marion Cugel. Sorodniki in prijatelji so prijazno vabljeni.

Roosevelt bo imel v svoji predsedniški kampanji samo tri glavne govore

Hyde Park, N. Y., 6. septembra. Governer Roosevelt bo imel v svoji predsedniški kampanji samo tri glavne govore. In sicer bo govoril v Topeka, Kan., Portland, Oregon in Sioux City, Iowa. To govorniško turo nastopi Roosevelt 12. septembra. V Topeka bo govoril Roosevelt o svojem programu, kako se bo povrnila prosperiteta farmerjem. To bo glavni govor za vse farmerje v Zed. državah. Vsebino govora v obeh drugih mestih governer še ni objavil, pač pa bo najbrže govor o sedanjem ekonomičnem položaju, kar bo itak glavna snov njegove predsedniške kampanje. Roosevelt je rekel, da je glavni namen njegove govorniške ture na zapad to, da se bo na lastne oči prepričal o situaciji na zapadu, da bo videl, da bo slišal in da se bo naučil. "To prav za prav ne bo govorniška tura," je rekel Roosevelt, "ampak grem na zapad zato, da dobim na mestu informacije o potrebi naroda v raznih delih dežele. Zato bom pa bolj poslušal, kot pa govoril." Governer bo potoval v posebnem vlaku in ga bo spremljevala tudi njegova soproga in sin James.

Proti tujezemskim loterijam

Washington, D. C.,—Zvezni poštni urad naznanja, da se je zadnje dve leti prihranilo najmanj $1,000,000,000 lahkovernim Američanom, kateri denar bi sicer šel v žepe tujezemskim špekulantom, ako bi zvezni poštni urad tako ostro ne pazil na to. V zadnjih dveh letih je zvezni poštni oddelek aretiral nič manj kot 1357 oseb, ki so prodajale srečke v Zed. državah in pošiljale ponudbe potom pošte.

Floridi se bliža vihar

Jacksonville, Fla., 6. sept. — Tropični vihar, o katerem se je poročalo, da se bliža Miami preko Bahamskih otokov, je nenadoma spremenil svojo smer bolj proti severu Ako bo zadel obrežje Floride, bo zadel severno od Jacksonville. Preko štiri tisoč ljudi, ki stanujejo v tej smeri, se je umaknilo, hiše so zabili in vlaki so prenehali voziti v nekaj manjših mest, dokler ne mine nevarnost.

Obravnava proti Maschketu

Obravnava proti republikanskemu bossu Maschketu in petim njegovim tovarišem, ki bi se imela pričeti včeraj, se je preložila na 19. septembra. Vzrok preložitve obravnave je, ker Alex Bernstein, ki je glavni obtoženec v poneverbi denarja v okrajni blagajni, ni mogel dobiti še zagovornika.

"Lindy" pozdravlja

Mr. in Mrs. "Lindy" Lokar, ki se nahajata na ženitovanjskem potovanju, pošiljata pozdrave iz Montreala, Kanada, od Niagarskih slapov in iz Washingtona, D. C. "Lindy" pristavlja, da ni mogel obiskati Hooverja, ker je bil odsoten iz mesta na svojem ljubem ribolovu.

Župan Miller zopet doma

Iz desetdnevnih počitnic se je vrnil clevelandski župan Miller in je bil včeraj zopet v svojem uradu. Nahajal se je v Defiance, O., ki je njegov rojstni kraj. Časopisje ga ostro kritizira, češ, da si jemlje preveč počitnic in da je vse premalo v svojem uradu.

Farmerji delajo nove načrte za štrajk v boju za višje cene pridelkom

Des Moines, Iowa, 6. septembra. Danes so se zbrali voditelji farmerjev, ki so na štrajku, da izvojujejo večje cene svojim pridelkom, k skrivnemu sestanku, da se dogovore o načrtih za bodoče. Dasi se ni moglo zvedeti, kaj so sklenili na svojem sestanku, pa se splošno govori, da se farmerji ne bodo podali in da samo še čakajo, kaj bodo sklenili governerji srednjezapadnih držav v četrtek, ki se bodo zbrali k posvetovanju v Sioux City. Ako governerji ne bodo predložili kakega načrta, ki bi bil vsaj količkaj ugoden za farmerje, bodo ti z vso silo nadaljevali s štrajkom. Med tem se pa poroča od vseh strani o spopadih med štrajkujočimi farmerji in drugimi, ki hočejo prodreti s truki farmerske pikete in voziti živila in živino v mesta. Pri Sioux City je hotelo 14 trukov prodreti pikete s polnimi vozovi živeža in živine. 200 farmerjev jim je zaprlo pot in prišlo je do spopada, v katerem so bili štirje lahko ranjeni. Pri Correctionville, nekaj milj od Sioux City, je 500 farmerjev ustavilo vlak, na katerem so bili prešiči in goveja živina. Končno sta se obe stranki pogodile, da prešiče lahko odpeljejo v mesto, a goveja živina je ostala v staji. Drugače pa je farmerski štrajk v Iowa, Nebraska in South Dakota, kot je bil pred dnevi.

Uradnike pretepajo

Varšava, 6. septembra. V tem mestu so imeli zborovanje poduradniki, ki so soglasno sklenili, da jih višji uradniki v službi ne smejo pretepati. Do sedaj je bilo znano, da so morali poduradniki za svoje predstojnike opravljati razna dela, kot nakupovanje na trgu in drugo, toda javnosti ni bilo znano, da jih predstojniki tudi vlečejo za ušesa, brcajo in pretepajo s palicami. Ta izjava zveze poduradnikov je zbudila po vsej Poljski veliko zanimanje.

Mlad Švicar je priznal umor

Henri Walther, 20 let star, je danes priznal, da je umoril Miss Jerane Ibershoff, ugledno clevelandsko dekle, ki se je nahajala v Švici na počitnicah s svojo sestro. Policija pravi, da ima fant za seboj že več kriminalnih slučajev. Podrobnosti o umoru policija še ni objavila.

Cleveland potrebuje denar

Sedanja mestna administracija bo napela vse sile, da pride pred volivce v jeseni predloga za nove davke, s katerimi bi se krili stroški mestne uprave. Novi davek bi znašal eno tisočinko, ali $1.00 od vsakih $1000 vrednosti. Oh, le naprej, oh le naprej. . .

Naročnikom v Genevi in okolici

Te dni bo naše naročnike v Genevi, Madisonu in okolici, katerim je potekla naročnina, obiskal naš zastopnik, Mr. Joško Penko, katerega prav vljudno priporočamo.

Štorklja se je oglasila

Pri družini poznanega peka, Mr. in Mrs. John Pianecki, 6218 St. Clair Ave., je teta štorklja pustila v nedeljo pridnega fantka. Mati in otrok sta zdrava. Čestitamo!

* V Hollywoodu, Cal., se je ustrelil soprog filmske igralke Jean Harlow.

Svetovni trg kaže več živahnosti: cene bombažu, žitu, delnicam se dvigajo

New York, 6. septembra. — Cene raznim predmetom na tržiščih po vsem svetu so danes poskočile, ko so se oglasili kupci za pšenico, bombaž, kavčkug in drugo, v upanju, da je mednarodna trgovina na vidiku. Pšenica je poskočila za 2 centa pri bušlju, bombaž za $1.50 pri zavoju, kavčug pol centa pri funtu. Tudi cene raznim drugim stvarem so se precej dvignile. Obenem z delnicami raznih korporacij, so se dvignili tudi cene bondom, ker je veliko vprašanje zanje za investacijo. Dvignili so se bondi jeklarske industrije in železniški bondi so poskočili za 3 točke. Zlasti so napredovali bondi sledečih železnic: Missouri Pacific, Nickel Plate, New York Central, Rock Island in Erie. Govori se, da bo prišel bombaž do zime na 12 centov in pšenica na 75 centov bušelj, to pa vsled tega, ker Farmerski vladni odsek je sklenil da bo pridržal do prihodnjega leta dva milijona bušljev pšenice in dva milijona zavojev bombeža. Majska pšenica se je prodajala po 64¾ centa bušelj. Cena pšenici in bombažu na Londonski borzi je šla z istim korakom naprej, kot v Zed. državah.

Same ženske vodijo gledišče

Paris, 6. septembra. V Parizu je bilo te dni odprto gledišče, katerega zovejo "Studio Feminin," v katerem so zaposlene same ženske. Noben moški ne sme v tem gledišču ne igrati, ne opravljati kako delo. Vse igralke so same ženske, ravno tako so same ženske pri godbi in celo pri kulisah so same ženske. S tem hočejo ženske dokazati, da tudi v gledliškem vprašanju ženske ne zaostajajo za moškimi in da so v stanu ravno tako lepe igre na odru postaviti, kot moški.

Preveč imata denarja

Chicago, Ill., 6. septembra. — Policija v Chicagu išče 12 letni dekleti, Marie Bruss in Paulo Bunstage, iz Cedarburg, Wis., ker se policiji zdi, da imata dekleti $1000 vseeno preveč za zapravit. Dekleti sta vzeli denar staršem in pobegnili v Chicago, da bosta videli lepo mesto.

Potres, ki ni bil potres

Buena Vista, Calif., Mr. in Mrs. M. E. Payne je ponoči naenkrat zbudil silen potres, ki je močno zibal hišo. Ko sta vsa preplašena stekla iz hiše, sta zagledala dva velika slona, ki sta se čehljala ob hišo. Slona sta ušla iz cirkusa na bližnjem lotu.

Povodenj v Texasu

Brownsville, Texas, 6. septembra. Vsled velikega deževja, je prestopila svoje bregove reka Rio Grande in poplavila okolico. Kolikor je znano do sedaj, je utonilo osem oseb in škode je napravila povodenj za $5,000,000.

Predstava v Barbertonu

V soboto 24. septembra priredi društvo Majnik št. 28 SDZ veseloigro "Davek na samce" v ondotni dvorani društva "Domovina" na 14. cesti. Igro režira Mrs. Albina Poljanec. Ker bo to prva igra v sezoni, se pričakuje velike udeležbe.

⊙Plačajte račune za plin v našem uradu in prihranite si pot v mesto.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

(AMERICAN HOME)

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:
Za Ameriko in Kanado na leto $5.50 Za Cleveland, po pošti, celo leto $7.00
Za Ameriko in Kanado, pol leta $3.00 Za Cleveland, po pošti, pol leta $3.50
Za Cleveland po raznašalcih: celo leto $5.50; pol leta $3.00; četrt leta $1.75
Za Evropo celo leto $7.00, pol leta $3.50.
Posamezna številka 3 cente.

Vsa pisma, dopise in denarne pošiljatve naslovite: Ameriška Domovina, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. HEnderson 0628

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. PIRC, Editors and Publishers

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd, 1879.

83 No. 210, Wed., Sept. 7th, 1932

Še mrtvih se bojijo

Mussolini, laški diktator, rad slika v velikopoteznih govorih Italijo, kot najbolj vzorno in najbolje urejeno državo, ki je najbolj srečna na svetu pod skrbnim vodstvom nezmotljivih fašistov. A vendar se v Italiji odigravajo skoro dnevno dogodki, ki se ne bi mogli pripetiti v nobeni drugi državi, dogodki, ki postavljajo Italijo v dokaj čudno luč glede notranjega reda, ki prevladuje v Italiji.

Dokazano je, da v Italiji v skoro vseh mestih države pokajo dnevno bombe, divje demonstracije sledijo ena drugi. Ker ima pa režim v popolni kontroli brzojavni, telefonski in drugi informacijski aparat, je seveda tisoče takih dogodkov, ki ne morejo biti razglašeni v tujezemstvu in splošna javnost torej ne zve o njih.

In da je ironija usode še toliko večja, je bilo pri nedavni bombni razstrelbi v mestu Bologna, v tem starodavnem mestu znanosti, umetnosti in kulture, na katero se fašistovski voditelji tako radi sklicujejo, tudi mnogo mrtvih in ranjenih, ko so pokale številne bombe.

Fašistovski časopisi so seveda morali o vsem tem molčati, a oblasti so takrat sklenile, da nastopijo z največjo strogostjo in s skrajno odločnostjo, ker so bile mnenja, da če popuščajo, da bo javnost tako popuščanje vzela za slabost.

V istem času je prišla na vrsto lausannska konferenca, in položaj italijanske diplomacije je bil preveč delikaten, in Italija nikakor ni mogla s tem ali onim nastopom izzvati nerazpoloženje napram francoski republiki. Zaradi tega so merodajni krogi fašistov v Rimu odločili, da se sodnijska obravnava proti metalcem bomb, ki je bila prvotno določena za 27. junija, odgodi za nedoločen čas.

Toda nekaj tednov potem se je zgodilo nekaj, kar je prekrižalo račune vseh laških fašistovskih diplomatov. Prav pred vladno palačo so prijeli napadalca, ki je nameraval sredi Rima izvršiti napad na poglavarja fašizma, na samega Mussolinija. In ta dogodek je takoj odstranil vsake pomisleke rimskih diplomatov, in napadalec Sbardelotti je prišel pred sodišče. Obravava se je vršila z vso naglico in brezobzirnostjo. Sledila je v največji brzini smrtna obsodba Sbardelottija.

Toda usmrtitev Sbardelottija je bila tako dramatična in značilna za postopanje fašistovskih oblastnikov s političnimi obojenci, da so podrobnosti te tragedije še danes sleherniemu pred očmi.

Z vzklikom "živela svoboda'!' je šel Sbardelotti z neverjetno hladnokrvnostjo na morišče. Tik pred usmrtitvijo je še glasno izjavil, da mu ni žal, da pa ne smejo misliti, da bodo z njegovo smrtjo zatrli vse nasprotnike fašizma. V Italiji jih je še pet, ki bodo znali najti pot do največjega nasilnika laškega naroda.

Sbardelotti ni bil ustreljen v hrbet, kakor je to v Italiji običaj, marveč so miličniki oddali vse strele v glavo, tako da so mu jo popolnoma razmesarili. Pa to še ni bilo dovolj. Že mrtvo truplo Sbardelottija so miličniki z neštetimi streli dobesedno prerešetali, tako da je ostala od človeka samo krvava kepa mesa, kosti in cunj. Temu izlivu brezprimernega sovraštva je sledila cela vrsta strogih varnostnih ukrepov, kakor da se fašizem boji celo mrtvega Sbardelottija. Ker so neznani ljudje že vsa zadnja leta krasili grobove žrtev fašističnega nasilja s cvetjem, so pa pokopali Sbardelottija docela na skrivaj in na popolnoma neznanem kraju, da bi preprečili demonstracije proti fašistom.

Ob istem času je pa fašistovsko časopisje začelo zopet s strupeno kampanjo proti Franciji in Jugoslaviji. Francozom fašisti predbacivajo, da trpijo na svojem ozemlju morilce, Jugoslavijo pa obtožujejo, da vzdržuje zvezo z onimi Slovenci, ki so bili omenjeni v obtožnici proti napadalcem fašizma.

Nadalje je fašistovsko časopisje začelo silovito klevetati Jugoslavijo v svetu, in so laški časopisi slikali Jugoslavijo kot nemirno in izzivajočo državo, ki čaka v zasedi, da bi se vmešala v notranje zadeve svoje laške sosede. Toda ta neumna špekulacija laških časnikarjev se ni posrečila. Kulturna javnost vsega sveta je jasno obsodila početje fašizma, ki ni prizanesel niti mrtvi žrtvi, pač pa jo je po smrti do nespoznanja razmesaril . . . .

D O P I S I

TUDI V GENEVI SMO SE DOBRO IMELI

Geneva, O.—V Clevelandu je v nedeljo mladina Slovenske Dobrodelne Zveze praznovala z občudovanja vrednim sodelovanjem starejših članov in članic svoj prvi skupni nastop, odkar je organizirana pri Zvezi. Pisec teh vrstic bi bil prav rad navzoč na tej prireditvi slovenske mladine, toda potem, ko je prispeval po svoje k prireditvi SDZ, je odšel na farme, ko je še prej napravil s partnerjem Jackom pogodbo, da bo Jack tekom praznikov zastopal mladino pri Zvezi, jaz pa farmerje v Genevi in tam okoli. Sicer ne povem rad, a vseeno naj bo omenjeno, da je bil glavni vzrok, da se nisem udeležil prireditve SDZ tista tekma z valjerji od strani žensk na piknikU. Jaka ima namreč bujno zaraščeno "grivo" in par valjerjev v njegovo butico ne škoduje dosti, toda gorje moji tikvi, če bi se na pikniku pri tekmi valjer zmotil in zašel na moje strnišče. Zato sem bil vesel, ko je Jaka privolil, da odidem v Genevo.

In sedaj sem tu in v mojem oficu pri Pete Sokachu, nasproti gostoljubne Gramčeve farme, pošiljam uradno poročilo, ki je namenjeno čitateljem Ameriške Domovine v zabavo.

Jesen prihaja, grozdje zori, breskve, hruške, češplje, pa tudi fižol, krompir, koruza, repa in drugo je v najbolj bujnem stanju. Kakih 300 slovenskih farmerjev v tej okolici ima na razpolago stotine ton najboljših poljskih pridelkov. V p r a š a l sem tu in tam za cene, ki so danes nižje, kot so bile še kdaj prej. Pisec teh vrstic vljudno apelira na naše slovenske trgovce v Clevelandu in okolici, da ob vsakem času kupujejo pri naših slovenskih farmerjih. Že 12 let redno vsako leto zahajam med nje in vem, da so vsi pošteni, postrežljivi in pravi slovenski možje, katerim se lahko zaupa. Pa tudi na ostale Slovence v Clevelandu prav prijazno apeliram, da kupujejo od naših poštenih slovenskih farmerjev. Saj prihaja stotine mož in žen našega naroda vsako nedeljo, pa tudi med tednom k našim farmerjem in gotovo potrebujejo ti ljudje dobrega živežja in sadja za dom, katerega dobijo v obilici, v pošteni meri in po zelo zmernih cenah.

Že več let zaporedoma sem opozarjal naše ljudi v Clevelandu, po državi Ohio in po sosednjih državah na izvrstno grozdje, ki ga imajo naši slovenski farmerji v Genevi in Madisonu. Pred desetimi leti je bilo to grozdje skoro nepoznano pri naših ljudeh, danes pa uživa ta žlahtni sad najboljše ime povsod, kjer so imeli priliko, da pridejo do žlahtne kapljice, ki se da pridelati iz grozdnega soka, katerega je narava podelila grozdju v solnčnih goricah v okolici Geneve, Madisona, Unionville, Trumbull, Rock Creek, Thompson in vsepovsod, kjer ima naš slovenski farmer svoje gorice v Lake in Ashtabula county.

Grozdje pravkar zori in dasi bo letos nekoliko bolj kasno kot sicer, pa bo toliko bolj žlahtno in sladko. Pogled na te bogato obložene brajde, ko se bleste v jutranji zori ali ob večernih žarkih, je nekaj čudovitega. Naši farmerji so znali zasaditi eno najfinejših trt in v letih skrbnega dela in kultiviranja te izvrstne trte, so napredovali v toliko, da se s svojim grozdjem lahko postavijo po vsej Ameriki. Julija meseca je pisec teh vrstic imel čast biti v Indianapolisu. R a z u m n i pripravljalni odbor za konvencijo J. S. K. Jednote, katerega delegat sem bil, je hotel delegatom postreči z najboljšo pijačo in so možje iz Indianapolisa lansko jesen naročili pri slovenskih farmerjih v Geneva in Madisonu približno 20 ton grozdja, katerega so sami prišli iskat in ga tudi s svojimi truki odpeljali v Indiano.

Na konvenciji so bili delegati iz približno 25 držav ameriške Unije, ki menda prej še niso nikdar pokusili ohijske kapljice. Vajeni so težkega, skoro neprebavnega kalifornijčana, ki je neznosen za "kranjske" želodce. In povem vam, da je bila slavna delegacija prijetno iznenadena, ko je uživala ohijsko kapljico. Dasi je bilo vroče tiste dni, in je bilo na razpolago izvrstno, hladno in dobro pivo, pa so delegatje raje zahtevali ohajčana in ga kar niso mogli prehvaliti. Prepričan sem, da bo letos marsikdo naročil grozdje pri slovenskih farmerjih v tukajšni okolici, kajti delegatje so prinesli najboljšo besedo na svoje domove po širnih državah o tem izvrstnem pridelku.

In kjer je dobra kapljica, je tudi dobra in vesela družba. Na eno tako družbo sem naletel v nedeljo večer pri mojem "sobratu" Frank Keržiču na River Rd. Prav nič mi ni potožil, da njegove slavne češplje letos niso kaj prida obrodile, pač pa me je postavil v sredo prijetne družbe iz Collinwooda, ki je prepevala v njegovi gostoljubni hiši kot za stavo. Dve uri, pozno v noč in zgodaj v jutro, sem poslušal te pevce in pevke, ki so gostoleli kot ptiči najbolj židane volje. Saj nisem imel niti časa seznaniti se z njimi, ker so bili tako zaposleni s petjem, da mi jih nihče ni predstavil in šele pri razstanku pride k meni mlad mož in reče: "Lojze, kaj me ne poznaš?" Pogledam ga, pa spoznam v njem našega čvrstega Josipa Durna, slovenskega trgovca iz Waterloo Rd. In na vprašanje, kako je ime "zborovodji," se mi je pojasnilo, da bi moral pač poznati naročnike našega lista, kajti Silvester Rolih je gotovo med njimi.

Ko sem spoznal te pevce, sem se seveda ozrl tudi po pevkah. Vprašal sem, čegave so te punce z rajsko milimi glasovi; pa so mi povedali, da je altistinja Mrs. Rolihova, sopranistinja pa Mrs. Durnova. Ker se vedno držim načela: ne želi žene svojega bližnjega, sem bil zadovoljen s tem, da sem na tihem občudoval obe mladi slovenski ženi, katerima je slovenska mati podarila tako nežno ljubke glaske. In storija ne bi bila popolna, če bi izpustil ime Toneta Paganela, ki je s svojim basom tresel stene in pomagal k skupni harmoniji. Prav iskrena hvala vsem pevcem in pevkam, zlasti prijaznemu Mr. Durnu, ki je mene, "hot doga," Franjota in "Downita" v avtu pripeljal pod Gramčevo streho malo pred jutranjo zoro.

V soboto, nedeljo in pondeljek se je mudil na farmah v Geneva, O., Mr. John Križanič iz Cicero, Ill. Pripeljal se je v spremstvu Mr. Frank Banicha. Tončke Jevnikove in Pepce Stritarjeve. Kar prehvaliti ni mogel lepih krajev v tamošnji okolici. Čudil se je prijaznosti in gostoljubnosti slovenskih farmerjev v Ohio, užival izvrstnega ohajčana, katerega ni mogel prehvaliti in sporočil mi je, da v njegovem i m e n u izrečem vsem gostoljubnim r o j a k o m, zlasti pa Mr. Josip Gramcu, prav iskreno zahvalo. Pa tudi jaz se Johnu prav lepo zahvaljujem za novo naročnino. Prepričan sem, John, da Ti bo Ameriška Domovina prav ugajala.

Pri farmerju Modicu v Genevi so imeli v nedeljo tudi neke vrste tekmo. Družine Adamič, Lužar, Otoničar in še nekaj drugih iz okolice 66. ceste v Clevelandu so tekmovale. Vse ženske so se spravile na farmerski voz in "dedci" so jih vlekli preko ceste. Nato so se moški naložili na voz in vlekle so jih ženske po poti med Okornovo in Modicevo farmo. Dosti smeha povsod in kot je povedal farmer Modic, so v tej transportni tekmi zmagale ljubeznive zakonske boljše polovice.

Predno končam, bi še prav rad naprosil vse slovenske farmerje v Genevi, Madisonu in vse tam okoli, da gotovo pristopijo k Slovenskemu farmerskemu klubu. Bolj boste skupaj držali in se organizirali, bolj boste uspevali in si pomagali eden drugemu. Danes nihče ni dosti vreden, kdor ni organiziran, ker razmere silijo človeka v organizacijo. Mr. Josip Gramc kot predsednik, Mr. Pintar, blagajnik, Mr. Frank Grubar, ali Mr. Anton Debevc in drugi uradniki kluba vam drage volje dajo pojasnila. Pri zadnji seji je pristopil v klub starosta slovenskih farmerjev, Mr. John Zakrajšek s svojim čvrstim sinom. Tudi pisec teh vrstic ima danes čast biti član Slovenske-farmerskega kluba v Genevi.

Vaš za napredek, sporazum in edinost **Louis J. Pirc.**

—o—

NEKAJ BESED GLEDE BALINCANJA

Cleveland (Collinwood), O.—Veselje do tega športa se je zadnje čase razširilo, posebno je še k temu pomagala nezaželjena brezposelnost. V dobrih časih, ko so bili rojaki zaposleni, ni bilo toliko časa, ker se je vsak dovolj razgibal na delu in ni imel želje za balincanje. Sedaj, v brezdelnosti, postaja človeku dolg čas, da ne ve kaj bi počel. Ako prideta slučajno skupaj dva Kraševca, se kmalu domenita, da gresta na "kugle." Ako se tema dvema pridruži še Gorenjec ali Dolenjec, se kaj kmalu domenijo, da gredo na balincanje v štirih, šestih ali celo v osmih.

Treba je omeniti ,da so postali balincarji zadnje čase tudi izbirčni. Gredo radi tje, kjer je lep prostor, nove krogle in kakšna druga izboljšava. Kadar se na takem prostoru balincarji domenijo, kateri bodo skupaj, se prične ta lepi balincarski šport. Eden bliža k malemu balincu ene partije, eden pa od druge. Ako ni prvemu vzel "pointa," se pošlje drugega v boj. Ti dve partiji se bojujeta, katera bo prva napravila 21 ali 24 točk. Ako so igralci dobri in gentlemani, je veliko zabave pri tej igri. Ker smo pa ljudje, bi rekel, različne "sorte," pride pri balincanju tudi radi malenkosti do "čednih" izrazov, ker ta ali oni ni vzel "punta," ali je po nesreči trčil drugo kroglo in drugi partiji napravil "punt." Včasih se nepričakovano n a p r a v i šestak ali osmak. Pa je huronsko veselje na eni strani, strašna jeza in zamera na drugi strani. Se razume. Ako je slučajno navzoča naša mladina, ali ljudje drugih narodnosti, ki vse to poslušajo in opazujejo, ne napravi nanje lepega vtisa, ako se radi izgube rabi slabe izraze, posebno ne na našo mladino. Dolžnost posameznika je, da se na javnih prostorih izkaže z lepim vedenjem, zlasti ker se štejemo, da smo kulturen narod.

Imamo narodne domove, katere si je narod sam postavil in ravno tem domovom bi moral spadati ta šport kot nekak monopol. Domovi nosijo težka bremena in da se to breme nekoliko olajša, je dolžnost vsakega delničarja doma, da deluje na to, da je pri domu več življenja. Pri domih bi bil lahko organiziran balincarski klub kot odsek doma, ki bi skrbel in deloval v smislu za korist doma, v ponos balincarskega športa in vse naselbine. Klub naj bi imel tudi pravila, po katerih bi se moral ravnati vsak član tega kluba.

V današnji depresiji je za vsakega posameznika težak boj za vsakdanji obstanek, ampak težko stališče imajo tudi vse naše narodne ustanove. Radi tega je tudi sleherni dolžan delovati po možnosti za ohranitev ter narodnih svetišč in ustanov. —č.

—o—

Posebna izdaja lista

Malo pred smrtjo angleškega Lorda Curzon, je izšel dnevnik "Times" v posebni izdaji, ki je bila tiskana samo za smrtno bolnega bogataša. Tam je bilo poročilo zdravnika, da je stanje bolnika jako povoljno. To poročilo je bilo tiskano samo v enem izvodu, drugi naročniki so pa dobili v roke pravo in resnično poročilo o bolezni.

Neki drugi bogataš, ki je bil že jako star in bolehen, je dobival celo celih pet dni posebno izdajo časopisa, v kateri je bilo priobčeno potvorjeno poročilo o sodni obravnavi neke škandalozne afere njegovega sina. Uredništvo je tiskalo samo en iztis take vsebine, ki je bil poslan temu naročniku, za druge naročnike so dotično vsebino vrgli ven in tiskali pravi potek obravnave.

Neka stara dama je hotela enkrat postati slavna pisateljica. Napisala je kratko črtico, ki jo je poslala uredništvu nekega lista. Stvar je bila tako slaba, da bi jo uredništvo ne sprejelo v list, da niso prišli sorodniki dame v uredništvo in povedali, da bi stara dama gotovo takoj umrla, ako bi ji črtice ne sprejeli v list. Pa je uredništvo priobčilo črtico in sicer samo v eni izdaji, katero so poslali "pisateljici," za ostale naročnike so pa tisti prostor porabili za boljšo vsebino.

Ko je ležal papež Leon XIII. na smrtni postelji, je bil tiskan list "Osservatore Romano" vsak dan v eni izdaji samo za papeža, ki ga je hotel vsak dan brati. Tam je bilo priobčeno zdravniško poročilo, da je papeževo zdravje jako povoljno. Drugi naročniki so pa dobili resnično poročilo, v katerem se je bralo, da se vsak čas pričakuje smrtna ura velikega moža.

—o—

SMRT SI JE IZBRALA

Beograjski listi poročajo o žalostni usodi neke deklice v staro-srbskem kraju Ipek, ki je postala žrtev starih običajev, katerih se tamošnji prebivalci še vedno držijo. Neko lepo deklico, z imenom Skruta, je snubil bogat kmečki sin. Nevestini starši so dobili kot odkupnino za nevesto 200 srebrnih tolarjev. Na predvečer poroke je bil pa ženin skrivnostno umorjen, najbrže od roke kakega številnih snubcev, ki jih je dekle imelo.

Po starem običaju ondotnih krajev, mora dekle, ako umre ženin, vzeti za moža brata umrlega, ali kakega njegovih sorodnikov. Zato je sklenil ženinov oče, da bo vzel tega dekleta za ženo, čeravno je že imel tedaj dve ženi. Nevestini starši, ki so pričakovali zopet bogato odkupnino, so silili dekleta, da vzame tega moža. Ko je bila dva meseca poročena, je mlada žena ušla svojemu staremu možu in se vrnila domov k staršem. Ker se ni hotela vrniti k možu nazaj, je mož pisal njenim staršem, da mora žena po starem običaju: ali vrniti se nazaj k možu, ali pa mora piti strup. Mlada žena ni premišljala niti trenutek: vzela je steklenico strupa, voščila staršem lahko noč in odšla v svojo sobo. Zjutraj so jo našli mrtvo na njeni postelji.

—o—

* V Floridi so nedavno izgrebli glavo mamuta, v kateri je tičala konica pšice. To dokazuje, da so živeli ljudje v isti dobi ko mamuti.

Dnevna vprašanja

1. Ali more predsednik Zed. držav razpustiti kongres?
2. Kdaj je Wilson naprosil kongres, da napove vojno Nemčiji?
3. Kdo je bil prvi predsednik Zed. držav, ki se je tekom urada podal izven meje Zed. držav?
4. Kateri predsednik je izjavil: "Mi smo preponosni, da bi se borili?"
5. Kateri predsednik je rekel, da mora Amerika biti samo za Amerikance?
6. Kako je u m r l predsednik Harding?
7. Kaj je bil Harding prej, predno je bil izvoljen?
8. Kdo je bil poveljnik armade zaveznikov v svetovni vojni?
9. Kdo je bil vrhovni poveljnik nemških armad?
10. Kateri vojni minister je tekom svetovne vojne utonil?

Odgovori na vprašanja

1. Ne, pač pa ga lahko skliče k izrednemu zasedanju.
2. Dne 2. aprila, 1917.
3. Predsednik Taft, ko je šel preko mednarodnega mostu v Mehiko.
4. Woodrow Wilson.
5. James Monroe.
6. Na parniku, na potu iz Alaske proti Californiji. Umrl je na zastruplenju.
7. Zvezni senator in urednik časopisa "Marion Star."
8. Maršal Foch.
9. Maršal Hindenburg.
10. Lord Kitchener, a n g l e š k i vojni minister.

Če verjamete al' pa ne.

Moja sveta dolžnost je, da povem o kontestu, ki so ga imele naše žene in dekleta zadnjo nedeljo na S. D. Z. pikniku na Pinterjevih farmah. Bil sem strašno radoveden, katera bo odnesla zmago, katera bo pokazala, da zna najbolj metati valjer v slamnatega moža. Povem pa kar tukaj, da sem bil razočaran nad našimi ženami. Vedno sem slišal, kako se je ta ali ona bahala, kako zna "pofiksat" svojo slabšo polovico, kadar kaj ne parira, sedaj sem pa videl, da je bilo to samo govorjenje pa nič drugega. Res sem imel nekaj rešpekta, ko sta šli Mary Bradač in Mrs. Mary Kushlan pred to slamnato postavo z valjerji v rokah in sta mu peli levite, da je možic kar vase lezel, prav tako, kot bi storil vsak pošten in krščanski zakonski mož, če bi mu dve taki junakinji voščili dobro jutro z valjerji v roki. Strašno sta klepetali in mu grozili, toda ko je prišlo do faktičnega dejanja, se je pa izkazalo, da je jeziček pač imenitno namazan, toda če je treba besedo podpreti z valjerjem, pa sile odpovedo.

Mrs. Kushlan je prva metala. Že naprej se je opravičevala, da se je tega pripravnega dela odvadila, ker je že več let vdova. Iskrečih oči je zavihtela valjer, ki je zletel v velikem loku čez možica, dasi se ta ni niti priklonil, da bi se izognil nevarnemu orožju. Končno ga je le enkrat malo zadela v nogo in če bi peljali možica k zdravniku, bi niti ne prišel na bolniško listo.

Druga je prišla na vrsto Mary Bradač, ki si je najprej dala korajžo s tem, da je šla prav pred možica in mu jih zdrdrala nekaj prav gorkih na ušesa, da se mi je zdelo, kot bi slamnati mož obujal kesanje in če bi bil znal govoriti, bi bil gotovo prosil odpuščanja in na vse pretege prisegal, da ne bo nikdar več storil, kar je bil pač obdolžen. Potem je šla Mary nazaj n ačrto in zavihtela valjer, da sem se jaz takoj skril za gledalce iz pametnega razloga, če bi valjer izgrešil svojo pot in frčal v kako drugo smer. No, Mary ga je tudi samo enkrat zadela, ampak tistikrat pa ravno na "porč." Presodil sem, da bi bil tisti udarec storil svojo poklicno dolžnost v slučaju, da bi bila tarča živa.

Potem so se udeležile tekme še druge žene in dekleta: Mrs. Milner, Mrs. Kic, Mrs. Miklavž in druge, toda nobena ga ni trikrat povrsti zadela. Nobena ni torej vajena metanja valjerja. Morda bi bilo dobro, če bi imeli na mestu kastrole, piskre in drugo kuhinjsko orodje, ampak v valjerju se niso izkazale. Jaz sem stvar premišljal in prišel do sklepa, da naše žene sploh ne mečejo valjerjev v svoje slabše polovice, to pa iz razloga, ker imajo možje trde butice in se ženice boje, da ne bi valjerji dobili raznih udrtin in bi bili tako nesposobni za odgovorno službo pri nudelcih.

Končno je prijela valjer Miss Rose Planinšek, ki se je izkazala, da bo izvrstna ženica, ker metala je valjer tako, da se je možic kar sukal na količku, ob katerega je bil privezan. Če je bil njen bodoči navzoč, bo imel gotovo velik rešpekt pred Roziko!

Newburčanke so prinesle seboj lep, okrašen valjer, s katerim so se, kakor so rekle, vadile za tekmo. Ogledal sem si valjer in videl, da je imel na enem koncu veliko udrtino. To je dobil najbrže pri vaji. Bo treba iti te dni v Newburg malo ogledat, kateri mož ima počeno glavo, pa bom takoj vedel, kdo je bil za tarčo, ker mi ženske niso hotele povedat njegovega imena. Kar lepo na kor bom šel v cerkvi, pa malo doli pogledal, pa si bom izbral moža in mu potem po maši čestital na njegovi hrabrosti.

PROVIZORIČNA PRAVILA SLOVENSKE ŠOLE SLOVENSKEGA DOMA

Iz Collinwooda. — Kakor smo že poročali v našem listu, je izvolil odbor Slovenske šole Slovenskega doma na Holmes Ave. dne 19. m. m. pripravljalni odbor za ustanovitev šolskega društva. Poročali smo tudi že o važnosti in pomenu ter namenu te nove organizacije. V naslednjem priobčamo provizorična pravila, ki so bila na seji dne 19. m. m. po odboru Slovenske šole sprejeta in odobrena. Ta pravila bodo predložena na ustanovnem občnem zboru novega društva, ki se bo vršil dne 25. t. m. v Slovenskem domu na Holmes Ave. Priporočamo vsakomur, ki se za stvar zanima ,da ta pravila prouči že pred občnim zborom.

1. Ime. — Društvo je ime: Šolsko društvo Slovenskega Doma v Clevelandu (Collinwood).

II. Sedež in delokrog. — Sedež društvu je v Clevelandu (Collinwood), a njega delokrog sme obsegati Zedinjene države severoameriške.

III. Namen društva. — Društvu je namen, podpirati moralno in materijalno Slovensko šolo Slovenskega Doma v Clevelandu (Collinwood). V to svrho goji med članstvom in v naselbini duh bratstva in narodne zavesti.

IV. Sredstva. — Svoj namen dosega društvo s tem, da zbira članarino, prostovoljne prispevke in druge doneske, potom prireditev, bodisi samostojnih ali v zvezi z drugimi društvi in ustanovami, potom predavanj itd.

V. Članstvo. — Član društva lahko postane vsakdo, ne oziraje se na spol, ki je dosegel osemnajsto leto svoje starosti, ter je zmožen slovenščine vsaj deloma.

Člani so: ustanovniki in dosmrtni, dobrotniki ter redni. Ustanovni in dosmrtni član je tisti, ki vplača v društveno blagajno enkrat za vselej znesek $25. —Imena dosmrtnih in ustanovnih članov se vpišejo v poseben seznam, ki mora biti izvešen v primernem okvirju v dvorani Slovenskega Doma, kjer društvo obdržuje svoje občne zbore. V ta seznam se morajo tudi vpisati imena vseh onih, ki zapuste društvu gorinavedeni znesek v svoji oporoki.

Dobrotniki društva so oni, ki vplačajo v društveno blagajno vsako leto ne manj kot pet in ne več kot $24.99.

Ustanovni in dosmrtni član ter dobrotnik društva postane lahko posamezna oseba, kakor tudi vsaka druga postavno obstoječa organizarija in edinica. V tem poslednjem slučaju smejo poslati organizacije in edinice na občne zbore svoje zastopnike, a ne več kot po dva za vsako.

Redni člani so vsi oni, ki pristopijo k društvu, se zavežejo in plačujejo redno vse doneske, ki jih društvo določi na svojem občnem zboru, ter jih odbor kot člane sprejme.

VI. Vodstvo — Vodstvo društva tvorita redni ali izredni občni zbor društvenikov ter društveni odbor.

Redni občni zbor se vrši meseca septembra vsakega leta. Na tem občnem zboru poda odbor svoje poročilo, se odloča in ukrepa o novih smernicah delovanja, se sklepa o pravilih, rešuje spore, voli odbor za predstoječe poslovno leto ter se sklepa splon o vsem onem, kar spada v delokrog društva. Občni zbor odloča v vseh spornih vprašanjih končnoveljavno. Občnemu zboru predseduje predsednik tistoletnega odbora, izvzemši seveda slučaja spora ali pritožbe, pri kateri bi bil predsednik udeležen ali pa bi bila ista naperjena proti njemu. V takem slučaju mora občni zbor izmed članstva izvoliti predsedujočega.

Občni zbor skliče predsednik vsaj štirinajst dni pred dnevom zbora in sicer potom dopisnic ali pa pisma vsakemu članu.

Občni zbor sklepa z nadpolovično večino, le kadar se razpravlja o premembi pravil ali pa o razdružitvi društva, je potrebna dvetretinska večina, kakor je za ta poslednji slučaj še posebej omenjeno.

Izredni občni zbor mora predsednik sklicati, kadar sklicanje zahtevati vsaj dve tretini odbora ali pa dve tretini celokupnega članstva, kakor tudi v vseh slučajih, ki so tozadevno kasneje omenjeni.

Odbor društva sestoji od desetih članov in treh nadzornikov. Od teh izvoli občni zbor: osem odbornikov in tri nadzornike. Dva odbornika pa imenuje uradno odbor Slovenske šole Slovenskega Doma, vendar pa ne moreta ta dva biti izvoljena za nobeno imensko mesto v odboru šolskega društva. Obenem izvoli na občnem zboru članstvo tudi pet odborniških namestnikov. Ti smejo kot taki prisostvovati vsem odborovim sejam, se udeleževati debat, staviti predloge, izključeni pa so od glasovanja. Posebej izvoli za vsako mesto občni zbor sledeče: Predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika.

Volitve se vrše javno ali pa tajno, kakor to pač zbor vsakokrat sklene. Občni zbor voli vsakega odbornika posamič.

VII. Predsednik. — Predsednik predseduje društvenim sejam in sestankom ter občnim zborom. Sklicuje iste ter podpisuje obenem s tajnikom in blagajnikom vse za društvo obvezne spise in listine. Pri glasovanju o predlogih ne glasuje, le v slučaju enakega števila glasov odloča njegov glas. V javnosti zastopa društvo.

VIII. Podpredsednik: — nadomestuje predsednika, kadar je ta zadržan. V slučaju trajnega zadržka, preselitve izven področja društva, odstopa ali pa smrti predsednika, stopi na njegovo mesto ter izvršuje do prihodnjega občnega zbora in je deležen istih dolžnosti in pravic, kakor jih je imel predsednik.

IX. Tajnik: — vodi dopisovanje društva. Obenem s predsednikom in blagajnikom podpisuje vse listine, ki bi utegnile vsebovati katerokoli obveznost za društvo. Vodi in sestavlja zapisnik občnih zborov, sej, sestankov itd. Sporazumno z blagajnikom vodi članski seznam.

X. Blagajnik. — Blagajnik sprejema od članov članarino in druge doneske. O prejemkih in izdatkih vodi knjige. Društveni denar nalaga po odobrenju odbora v kako zanesljivo banko. Obenem s predsednikom in tajnikom podpisuje vse za društvo obvezne spise in listine. Vsi računi, ki presegajo svoto dvajsetih dolarjev, so podvrženi pred izplačilom odobritvi od strani društvenega odbora. Obenem s tajnikom vodi članski seznam.

XI. Nadzorni odbor: — sestoji od predsednika in dveh nadzornikov. Vse tri voli vsakoletni občni zbor. V slučaju da kateri med letom odstopi ali pa ne bi mogel vsled kateregakoli vzroka še nadalje izvrševati svoje funkcije, se ga nadomesti izmed peterih odborniških namestnikov. Naloga nadzornega odbora je, pregledati vsake tri mesece blagajnikove in tajnikove knjige ter poročati o izidu pregleda na odborovi seji. V slučaju nereda, ter, ako za to glasujeta dva člana nadzornega odbora, mora društveni predsednik nemudoma sklicati odborovo sejo, na kateri mora potem nadzorni odbor o svojih najdbah poročati. V slučaju, da tudi društveni odbor z absolutno večino pronajde krivdo obtoženca, mora istega nemudoma odstaviti ter imenovati na njegovo mesto drugega in sicer izmed peterih odborniških namestnikov.

V slučaju, da katerikoli odbornik tekom poslovnega leta odstopi ali pa, da mu je sploh na kak drug način onemogočeno izvrševati funkcijo, izvoli društveni odbor na njegovo mesto drugega izmed peterih odborniških namestnikov. V slučaju pa, da odstopita predsednik in podpredsednik obenem, mora predsednik nadzornega odbora nemudoma sklicati izredni občni odbor, kateri jima nato voli naslednika.

XI. Podpiranje Slovenske šole Slovenskega Doma. — Vsakih šest mesecev, in sicer vsaki zadnji dan februarja in 31. avgusta, zaključi blagajnik vse društvene knjige, v kolikor se tičejo denarnega poslovanja, ter jih predloži društveni seji. Na tej seji odloči odbor, kolikšen znesek se ima izročiti odboru Slovenske šole Slovenskega Doma, vendar pa ne sme biti ta znesek manjši nego 75% čistega društvenega denarnega imetka.

XII. Porotni odbor. — Za slučaj spora, ki bi nastal iz društvenega poslovanja med odborom in članstvom, se izvoli porotni odbor, ki sestoja od petih članov. Vsaka sporna stranka imenuje po dva, a ti štirje imenujejo petega, ki je predsednik porotnega odbora. Obe stranki se morati obvezati, da se bosti podvrgli razsodbi tega odbora. V slučaju pa, da ta odbor ne bi mogel priti do odločitve, mora društveni predsednik v štirinajstih dneh sklicati izredni občni zbor, ki potem v zadevi končnoveljavno odloča.

XIII. Pravice in dolžnosti članov. — Vsak član, ki ima svojo članarino plačano, ima pravico sodelovati pri vseh društvenih prireditvah in poslih. Ima pravilco na občnih zborih udeleževati se debat, predlagati, glasovati, voliti in voljen biti. Sme prisostvovati, ako se drži pravil in dostojnosti, odborovim sejam, se sme udeleževati debat, staviti predloge, nikakor pa ne more na odborovih sejah glasovati.

Izmed sebe kakor tudi izmed članstva sme odbor v mejah teh pravil imenovati posebne odbore in odseke, kadar se mu vidi to potrebno. V vsakem oziru pa so ti odbori in odseki podvrženi docela jurisdikciji društvenega odbora.

Društveni odbor ima pravico izključiti iz društva onega člana, ki bi zastal s svojo članarino več kot štiri mesece, kakor tudi onega, ki bi delal nečast društvu ali pa bi bil v kateremkoli oziru v odkritem sporu s temi pravili. Proti izključitvi se lahko član pritoži na prihodnjem rednem občnem zboru.

Vsakršna pritožba, obtožba ali prošnja, ki jo hoče član predložiti občnemu zboru, mora biti predložena v pisani obliki društvenemu odboru najmanj osem dni pred dnevom občnega zbora.

XIV. Razdružitev društva. — Društvo se razdruži, čim bi njega članstvo padlo pod petnajst ter ne bi več obstojala Slovenska šola Slovenskega Doma. Za razpust društva pa morati sicer glasovati najmanj dve tretini celokupnega članstva. V slučaju razdružitve društva pripade vse njega premoženje Slovenski šoli Slovenskega Doma, v slučaju pa, da ta ne bi več obstojala, Slovenskemu Domu.

V Clevelandu, (Collinwood), dne 19. avgusta 1932.

Za pripravljalni odbor šolskega društva:

Mihael Lah, predsednik;
Ivan Kapelj, tajnik;
Andrej Lokar, blagajnik.

—o—

POKOPALIŠČE ZA MAČKE IN PSE

V Warwickshire na Angleškem je živela v svoji hišici blizu vaškega pokopališča bogata vdova zadnjih 26 let. Sedaj se je pa preselila v drugi okraj in ljudje so sedaj našli, da je imela vdova kar celo pokopališče za svoje pse in mačke, ki so ji v teku časa poginili. Pokopališče je ograjeno in tam so grobovi v dveh vrstah: v eni vrsti jih je 15, v drugi 9. Na vsakem grobu je kamenit spomenik in napis z imenom "ranjkega" ali "ranjke" in pa še kak izrek. Tako se bere na nekem spomeniku: Tukaj počiva moj ljubi Punč, ki je bil moj zvest spremljevalec skoro 17 let in ne bo nikdar pozabljen od mene. Tako ima vsak pes in mačka, ki je tukaj pokopan svoj napis na spomeniku. Vdova je imela vedno pri sebi večje število psov in mačk, s katerimi je vedno skupno obedovala pri mizi.

FR. JAKLIČ:

PEKLENA SVOBODA

Povest o ljubljanski in ižanski revoluciji leta 1848

"Denar ima, denar! Pa naj bi ga dobil jaz ali ti. Vsa klet bi bila naša! Razumeš? Kjer je denar, tam je tudi pijača. Saj poznaš Pihlerco: če nimaš denarja, pa ti ga ne natoči! Kaj misliš, da je meni kaj za antikrista? Dovolj kristjana je še v meni!" se je potrkal Tone Krivanoga. "Toda antikrist ima denar. Jaz se pa ne bom dal zmešati, kakor so se tisti, ki sedaj pridigujejo, da se jim precej pozna, da niso prosili sv. Duha za razsvetljenje. Pojdimo k Maliču!"

"Jaz nisem tako oblečen!"

"Kaj misliš, da gleda antikrist na obleko?"

"Ta bi menda že bil, ampak Maličev hlapec ocenjuje ljudi po obleki. Ta nas bo grdo gledal."

"Trije ga bomo že zmogli."

Pred Maličem je bilo tudi vse živo in veselo. Mladeniči z belimi pentljami na prsih so švigali sem in tja in zdaj pa zdaj veselo vzklikali, vihteč klobuke po zraku. Starejši so se živahno razgovarjali o dogodkih, zakaj vsak hip so zvedeli nove, nenavadne stvari. Na Dunaju so se delavci polastili vlade. Ministri so zbežali. Policije ni več! Cesar je odslovil Metternicha. Konstitution je obljubil cesar, da si je rešil življenje. Delavci in vojaki so se udarili, pa je bilo vojaštvo premagano. Vse postave so odpravljene. V Gradcu je tekla kri. Na Dunaju se koljejo vsevprek in mrličev nihče ne pokopava.

O vsem tem so razpravljali, toda naši znanci se niso razburjali. Medtem, ko so se ozirali ljudje na Dunajsko cesto, od koder so prihajali vedno novi kuriji z novicami, so imeli naši znanci uprte oči v Maličevo vežo.

"Kje je antikrist?"

Naši znanci so kmalu dobili več somišljenikov, ki so vsi slišali o antikristu, na lastne oči videli, kako je prenoril ljudi, ki ga pa vendar niso videli, čeprav bi ga radi spoznali in imeli njegov denar.

"Kje je?"

"Kar noter udarimo, pa ga nam morajo pokazati!" je dejal Tone in se pognal naprej.

"Kar za menoj!"

Gruča je napolnila vežo, da so bili Maličevi uslužbenci kar presenečeni, ker si takih gostov niso želeli in jih niso pričakovali.

Veliki natakar je stopil prednje in zavpil:

"Pri nas so vse mize pogrnjene. Jeruša ne točimo!"

"Kdo bo čedil za njimi," je vpila dekla, ki je morala pometati in pomivati. "Ven jih dajte!"

"Za denar nam morate postreči!" se je slišalo iz gruče.

Šundranje v veži je privabilo sobarice iz nadstropij, velikega hlapca iz hleva, kuhinjsko osobje je nastopilo, da bi zastavilo pot.

Tone Krivanoga, ki je bil na čelu gruče, je pa dejal:

"Saj se ne bomo! Tudi v vašo gostilno ne gremo! Ampak, to nam povejte, kje je tisti antikrist z Dunaja ali odkod je prišel."

Maličevi niso vedeli, če so imeli antikrista med gosti, in so se zato presenečeni spogledovali.

Veliki hlapec, ki je bil tudi slišal že prej o antikristu, se je pa zagrohotal in dejal:

"Vam diši denar. Hahaha!"

"Kaj tebi smrdi, duša konjska!"

"Ste prekesno vstali. Antikrist se je odpeljal s tržaško pošto!"

"Hahaha!"

"Nalagali nas pa ne boste. Nismo tako neumni!"

Sam gospod Malič jim je moral dopovedati, da se je tisti gospod antikrist že odpeljal. Le obotavljaje so se umikali iz veže, sicer pa v dvomu, da bi jo bil antikrist že potegnil.

"Pa menda ni bil Malič tako neumen, da bi ga bil spustil z denarjem naprej!" je modroval kesneje Krivanoga in zmerjal sebe: "O, batina zanikrna! Antikrista si zaspal! Do smrti se boš moral kesati."

Iz premišljevanja ga je zdramil klic:

Konstitution! Frajost!"

Tedaj se je okrenil k Janezu in mu dejal:

"Sedaj pa že vem, kaj je to! Frajost! To je nekaj! Konj — s ti—tu—ci—cjon! To je pa trikrat nič. Tako ti povem, pa dobro si zapomni!"

Slabe volje je bil tedaj Tone Krivanoga.

TRETJE POGLAVJE

Hej Slovani . . .

Prvi dan svobode v beli Ljubljani se je nagibal h koncu. Zmešnjava, ki je bila nenadno nastala v mestu radi izrednega sporočila neznanega popotnika, je ponehavala. Govorniki so postajali hripavi in mladina, ki je zlasti prekipevala od navdušenja, se je bila že naveličala kričati: "Konstitution! Svoboda! Frajost!"

"Kaj pa je to?"

Tako so se začeli izpraševati ljudje najprej samega sebe, potem prijatelje, znance — in so čakali pojasnila vlade.

"Vsi smo bratje! Vsi smo gospodje! Vsi smo enaki! Frajost za vse!"

"Kakor je bilo na Francokem! Potem so pa glave sekali ljudem!"

Tako so si šepetali "špisarji in filistri," ljudje bojazljivi in ljubeči stari red, ljudje, ki so spoštovali stare postave.

"Tako ne bo prav! Kam pa pridemo, če bomo vsi enaki? Kako moremo biti vsi enaki? Ali moreta biti baronovka in krščenica obe enaki? Kje je pamet?"

Tisti, ki so bili "od stanu," stari Kranjci, premožni patriotje, višji uradniki, so se zbirali v Kazini in so razpravljali polni skrbi o dogodkih, ki so se izvršili na Dunaju in od katerih je odmevala tudi Ljubljana.

"Konstituton! Frajost!"

"Kaj pravi vladar?"

To bi bili radi vedeli.

Domorodci, čreda brez pastirja, so se zbirali v svojih gostilnicah. Kramljali so pri cvičku, ocenjevali dnevne dogodke in netili navdušenje, ki ga je v njih srcih užgal klic mlade svobode.

"Svoboda! Konstitution!"

Zvenele so polne čaše v pozdrav mladi svobodi in "usta, ki niso bila več zavezana," so dajala duška občutkom, in želje, ki so doslej ždele v njihovih srcih. Domorodna misel je dobivala vidne oblike.

"Svoboda je naša! Slovenci smo! Živio!"

"Konstitution! Živio!"

"Kaj pa Bleiweis pravi?"

Geslo tistega dne še ni bilo prav utrjeno. Mladina, predvsem iz liceja in gimnazije, rokodelski pomočniki, trgovski vajenci in ljudje brez pravega opravila so pa vse popoldne in proti večeru oživljali trge in ceste.

Studentje so se pozdravljali: "Konstitution! Živio!"

"Gaudeamus," se je razlegel po ulicah in trgih.

Vzklikanja ni bilo ne konca ne kraja. Študentje, ki so držali z domorodci, so vpili: "Živio!" Sicer je pa prevladoval običajni "Vivat!" — tudi "Hoch!" je bilo slišati. Dan svobode je bil, zato je delal vsak, kar je hotel, in pozdravljal svobodo, kakor je znal.

"Vsi smo bratje! Živio! Vivat! Hoch!"

Nobene zamere ni bilo.

Ko pa so proti večeru prišli Krakovčani pogledat v Ljubljano ter so že na Starem trgu "urezali" domačo in se pevajoč pomikali pred magistrat, tedaj se je za njimi in pred njimi zgrinjala vsa Ljubljana in kdorkoli je čutil v sebi zmožnosti, je pel s Krakovčani domačo, slovensko pesem, ki je sicer le ob poletnih večerih še živela na obeh straneh Gradaščice. Sedaj se je pa razlegala po sami Ljubljani, po Glavnem trgu, pred samim magistratom, kjer prebiva policaj, da je odmevalo med visokimi hišami pa tudi v ljudskih srcih.

In kadarkoli je nastal v petju odmor, tedaj se je utrgalo iz množice:

"Živela svoboda! Konstitution! Živio!"

In kar se prej ni nikdar zgodilo vpričo policije in kjer bivajo vladni možje in "stari Kranjci," zgodilo se je tedaj. Razlegnila se je slovenska pesem:

"Hej Slovani. . ."

Onim, ki niso znali pesmi, so srca plala v veselju, so jim vriskale duše, ko jim je živa beseda pesmi strla okove, ki so jim oklepali duha.

Na oknih, kjer so sicer vedno nemško čebljajoče gospe in gospodične zrle na trg, so pa začeli migljati beli robci in so se prožile roke mladih žen v prisrčen pozdrav.

"Živeli Slovenci! Svoboda je tu! Živela svoboda! Živio! Konstitution!"

Odmevalo je pa tudi v zatohlih prostorih takoimenovanih "pajzelnov," kjer točijo sicer dobro kapljico, a kjer je težek vzduh po vlagi in plesnobi, ki udarja skozi vonj razlite pijače. V mračnih hramih, kjer je večen smrad po žganju, česnu in človeškem potu, kamor skozi od nesnage oslepelo steklo nikdar ne morejo prodreti solnčni žarki in kjer gori "večna luč" pred Marijino podobo in nataka merice z žgano pijačo ženska nabrekih lic in zmršenih las in kjer se shajajo ljudje, ki ljubijo krepko pijačo in niso občutljivi za nesnago, tudi tam so tolmačili svobodo po svoje in praznovali veselje.

"Dajmo ga! Svoboda je! Konstitution!"

"Še eno merico!"

"Plačaj!"

"Kaj! Ali ni svoboda? Frajost! Nič ne plačam!""

"Pa pil ne boš!"

"Kakšna svoboda pa je to?" je zarentačil kosmat dedec in se opotekel s praznim frakeljcem v roki proti ograji, za katero so bili sodi, steklenice in ženska, ki je stregla. "Še eno mero, potlej pa naj bo svoboda ali kar hoče. Sod bomo na mizo postavili, pa bo teklo. To bo svoboda."

Tudi Tone Krivanoga je bil zavil po brezuspešenem iskanju za antikristom v Pihlerjevo klet. Kajpak, slabe volje je bil. Tako si je bil zaželel antikrista in zahlepel po denarju, pa je bilo vse zaman. Antikrist se je bil odpeljal pred nosom in gotovo s polno culo denarja. In vest mu je očitala, da je sam zamudil antikrista in denar, zakaj je pa tako dolgo spal. Svobodo so klicali po ulicah in se navduševali zanjo, pa Tone se ni mogel navdušiti, zakaj imel je v žepu itak preveč "svobode."

"Hudir! Imaš kakšen sold?" se je bil neprijazno zadrl na Janeza, katerega je sicer ljubeznivo nazival "fant."

"Imam!" je dejal Janez, ki ni bil skoraj nikdar brez božjega, zakaj varčen je bil in Tonetu je zaupal. Toneta se denar ni držal ,čeprav ga je lahko zaslužil, izpremenil ga je rad v tekočino, a tudi vrniti se ni branil. Zato je imel pri Janezu kredit.

Tako sta prestopila prag Pihlerjeve kleti in z njima še nekateri znanci, ki so se bili udeležili iskanja antikrista.

Krivanoga je bil kmalu boljše volje, in ko je dobil dovolj sape, je udaril vmes glasno, da ga je bilo slišati povsod, zakaj bil je izmed tistih, ki rajši govore kakor poslušajo. In kakor po vsem mestu, tako je bil tudi pod zemljo pogovor o svobodi in o konstituciji in denarju. Tedaj so imeli antikrista v mislih. In ker so se nekateri izražali precej dvomljivo o njegovem premoženju, je dejal na to Tone Krivanoga:

"Brez denarja pa že ni bil. Denar je imel, čeprav ga jaz nisem dobil in ne ti, so ga dobili pa drugi. Kaj misliš, da se zastonj napenjajo? Kdo je še zastonj dohtaril? Kupil jih je antikrist, duše zavržene, ki sedaj nas zapeljujejo. Denar so sami pograbili. Vse so prestregli, kar je antikrist vrgel med ljudi. Naše je bilo, pa so sami požrli."

"Prav govori!" mu je nekdo pritrdil.

"Tako, kakor je! Mene še ni antikrist podkupil. 'Konstitution!' ste slišali. Ali ste že videli kaj takega? Ni za v usta, ni za v oči! In pa svoboda! Kakšna svoboda pa more v mestu biti? Tam zunaj vrh Golovca, pa na barju tam onkraj Črne vasi, tam je lahko svoboda, v mestu pa ne moreš s svobodo nikamor. Povsod je policaj! Tako nas varajo, da bodo prislužili antikristove groše, ki jih niso privoščili nam. Naj se hudirji podkupljeni napenjajo, kakor se hočejo, mene ne bodo ujeli. Svojega zveličanja ne vržem kar tako na tehtnico!"

"Samo za denar?"

"Kdo pravi to? Jaz pravim, da se ne dam prevariti. O frajosti govore. O, kajpak, frajost zase! Vse pobasati. To ni nobena frajost! Frajost se pravi: delaj, kar hočeš. Tako razumem frajost jaz!"

"Tako! Tako! Tone, ti si jo pogruntal!"

"Ta bi bila pa lepa!" se je vteknila vmes ženska pri sodih.

"Ali je tudi tebe antikrist podkupil, da nočeš k resnici pritegniti? Čakaj! Pipe ti bom izdrl, da bomo kar v klobuke prestrezali."

"Frajost!"

"Tako rečem: frajost naj bo za vse! Zares frajost!"

"Ne samo za tiste, ki imajo denar! Za vse!"

"Frajost! živela frajost!"

Za prvim "antikristom," ki je bil razburil vso Ljubljano, so kmalu prihajali drugi. Vsak poštni voz, ki je pridrdral po Dunajski cesti, je imel potnike in kurirje, ki so bili poučeni o dogodkih na Dunaju in v Gradcu, ki so prinesli s seboj časopise, ki so potrjevali ono, kar so pravili sami.

"Nov čas je napočil. Vse gre drugače! Svoboda!"

(Dalje prihodnjič.)

MALI OGLASI

Dekle išče

hišno delo, je izvežbana v vsem. Za naslov vprašajte v uradu tega lista. (Aug.31.Sept.2.6.)

Moderno stanovanje

obstoječe iz petih sob se da v najem, s kopališčem, furnez na premog in plin, porč spredaj in zadaj, klet, garaža, zgorej. Vse jako poceni. Vprašajte na 6719 Bonna Ave. (211)

A. MALNAR
Cement Works
1119 Addison Rd.
ENdicott 4371

DOBER PREMOG!
Točna postrežba!
The Hill Coal Co.
1261 MARQUETTE RD.
Stari Cimpermanovi prostori
HEnderson 5798
FRANK ARKO, zastopnik

Frank V. Opaskar
ODVETNIK
516 HIPPODROME BLDG.
MAin 3785
Ob torkih, četrtkih in sobotah zvečer od 6. do 8. ure na E. 93d St. in Union Ave.
OB SREDAH IN PETKIH
1106 E. 64th St.
Res. Tel. YEllowstone 0705-W

BRUSS RADIO SERVICE
6026 ST. CLAIR AVENUE
ENdicott 4324
Strokovnjaška popravila na vseh vrstah radio aparatov. Zmerne cene za garantirano delo. Odprto od 9. zjutraj do 8. zvečer.

Oglasi v "Ameriški Domovini" imajo vedno dober vspeh.

ARNOLD ZWEIG:

Slučaj narednika Griše

Za "Ameriško Domovino" prestavil M. U.

"Ali ste nehali?" je vpraševala centrala. "Ali ste nehali? Dobro! Konec!" Nato je pozvonil zvonček in Bertin je odložil slušalo. Okrenil se je razžarjenega obraza k Zofiji in vzkliknil: "Rešen, dragica!" Nato jo je v svojem vshičenju objel in jo poljubil kot ljubljeno, zvesto prijateljico. Ona pa je pritisnila njegove roke na svoje srce. Nato jih je pobesila, a koj objela njegov obraz.

Tako je bila vezana usoda dezerterja Bjuševa, z usodo krasne Zofije von Gorse in to samo zato, ker ji je bila sestra Barba tako dobra prijateljica.

SEDMO POGLAVJE

Več gibanja

V uradu krajevne komandature je pregledoval štabni zdravnik Schimmel seznam bolnikov ter listine svoje zadnje inšpekcije. Čim je prišel do imena Bjušev in je ugotovil, da je ta zaznamovan, je obstal in vprašal: 'Zakaj ne daste tej svinji kje zunaj dela? Potem se ne bo domišljal takih stvari." Narednik je skomignil z rameni in dejal: "Saj je še vedno pod obsodbo, gospod Stabsarzt." Sivolasi sanitetni svetnik, katerega klijentela se je že zadnja leta pred vojno precej skrčila in to le vsled konkurence Judov, je opustil vsako nadaljnje povelje, ter se omejil le na besede: "Saj je vse skup gorostastna neumnost!" Nato je vstal in odšel, da popije svojo jutranjo čašico (ali pa čašice) žganja v družbi komandaturnega veljaka, stotnika von Brettschneiderja.

Bjušev, katerega so še vedno klicali s tem imenom, je postal po poročilu straže in sanitetnega korporala Kauer-ja, odkar so mu prečitali smrtno obsodbo, popolnoma drugačen človek. Do tedaj je bil voljan, živahen, dobre volje, delaven — sedaj pa najraje polega ves dan na postelji v svoji celici, v katero pošlje solnce le za kratek čas vsak dan svoje žarke. Sicer je celica zavita v polmrak, mokrotna, nezdrava in visoko okno niti ne dopušča jetniku, da bi užival pomlad, ki je prišla v deželo. V javnih vrtovih so cvetele majnice in tulipani, mladi kostanji so razprostrli svoje zelenje, in lahni vetrič in svetlo nebo je pordečevalo lica ljudi kakor z nanovo oživljeno mladostjo.

Griša — nu, vsekakor bi se moral več gibati. Saj ni ležal in polegaval ves dan po postelji: ampak mislil je. Pred dvema dnevoma je še šel na sprehod, seveda v spremstvu straže. Hotel si je nekaj kupiti v mestu in je tudi poklepetal v ruščini z bradatim trgovcem, Veresejevim, ki je imel svojo trgovino baš nasproti stolnice: Korporal Sacht si je med tem privoščil kozarček žganja. Poleg tega se je vsak dan v določenih urah sprehajal z drugimi jetniki po jetnišničnem dvorišču; Nič več šal in smeha, nič več malih del, niti pogovarjanja v zlomljeni ruščini in nemščini. Korporal, ki je imel službo tedaj, in, ki bo zopet prišel, ko bo prišla nanj vrsta, je seveda kaj radevolje odgovarjal na vprašanja glede Bjušvee zadeve. Vendar pa ni tega vsled taktnosti, ki je prirojena priprostim ljudem, nikdar storil v navzočnosti samega Bjuševa. Prve dni so dovolili jetniku, da je pospravil svojo posteljo in sobo ter da so ga poslali sekati drva. Vendar po ni od dneva, ko so mu prebrali smrtno obsodbo, mogel, čeravno se je trudil, delati niti za eno tretjino onega, kar je storil prej. Zato so seveda obvestili "bolniškega korporala," a nato so zadevo uradno predložili štabnemu zdravniku, tako da je bil Griša podvržen zdravniški preiskavi. Grišev telo pa je bilo tako zdravo, kakor bi si le mogli želeti, da bi bili vsi nemški vojaki — v njegove možgane pa ne morejo pogledati, a tu je bolezen tičala.

Tako je Griša ležal na svoji postelji, strmel v strop. Moral se je pač opomoči od udarca, ki mu ga je zadelo sporočilo smrtne obsodbe. Vedno bolj in bolj se mu je jasnilo, da je okovan z železom. Ledene muke njegovega potovanja, grozni strahotni pogon zadnjih desetih dni in noči, ko so telefonske žice vojaške policije brnele za njim in sedaj udarec smrtne obsodbe — le malo je mogel med vsem tem izbirati. Zdel se mu je svet tako bridek, da je bil obup človeka, ki je bil tako nenadoma zapuščen, le nekaj naravnega.

V tem položaju je prosil Veresejeva, Fedjuškinega očeta, naj napiše pismo, kakor sta se domenila in naj ga pošlje v gozdno tišino, kjer bo pismo prispelo, ako mu bo sreča mila, na neko mesto, kjer čaka nanj ljubezen. Njegove misli so noro krožile nad svetskim prepadom. Mar bo še kedaj zopet Griša Paprotkin?? Mar se mu bo posrečilo, otresti se tega Bjuševa, čigar telo si je bil naložil ,da ga čuva; mar bo še kedaj imel svoj lastni obraz, našel zaupanja in spoštovanja? Nevarno je, imeti opravka z mrtveci. Oni so doživeli svojo usodo in se je tiščali. In kakor bi morali imeti zopet iste oči in isti nos, ako bi se zopet rodili in bi hoteli biti oni sami, tako so morali imeti pod svojo kožo zopet všito tudi isto usodo, ki so jo imeli v svojem prejšnjem življenju. Sedaj pa, ko je hotel biti Griša Bjušev: Bjušef je umrl od krogle, tedaj je samo ob sebi umevno, da mora pasti tudi Griša od krogle. Babka bi bila morala na to misliti, in ravnotako bi bil moral tudi on sam. Kaj pa lahko pričakuješ od jabolkove peške, nego zopet jabolko? Najbrže je Griša motil Bjuševa v njegovem večnem miru. Vzel je vase Bjuševo dušo in, ker se je predrznil, da se je hotel skrivati za Bjuševo dušo, si je s tem zapravil nadvlado in moč svoje lastne. In ker si mrtvi vedno žele življenja, je kaj naravno, da je dobil Bjušev nad njim nadvlado in se seveda ne bo vrnil brez boja v ozadje, v podzemlje, v grob. On, Griša, je ležal sedaj z odprtimi očmi ter gledal, kako se v njem obe duši bojujeti. Bjuševa duša, ki je bila močnejša, je bila seveda sedaj na vrhu in je tiščala Grišev za vrat. Čim pa mu bodo Nemci verjeli, bo izgubil Bjušev svojo moč. Bjušev se bo zvalil na hrbet, a Grišina prava duša bo stopila nanj z obema nogama in ga tiščala za vedno k tlom. Vendar pa ne sme toliko premišljevati sam o sebi! Kako je le mogel vedeti, kaj bodo mislili sedaj sodniki, ko so čuli njegovo novo izpoved. Vedel je sicer ,da ne bo še neka jčasa ustrelen, a vendar ni to še dokazovalo, katera duša bo v bitki zmagala. In tako je najrajši ležal na hrbtu, kadil od časa do časa prepovedano svalčico ter opazoval boj med Grišo in Bjuševim. Niti trenutek ni dvomil o sebi, kdo je. Nihče bi ga ne mogel glede tega spraviti v dvome. Griša je bil in Griša ostal, z ženo in otrokom, ki ga čakata doma v predmestju Vologde, kjer se je razprostirala za mestom velika stepa. Griša je bil gotov, a mar se mu bo posrečilo prepričati sodnike? Da, Babka, bolje bi bilo, da nisi tako prebrisana, kajti, vidiš, Nemci imajo vedno nekaj pripravljenega za ljudi, kakršni smo mi.

Potom potov, ki vendar nekoliko omiljujejo trenje koles uradne mašinerije, je izvedel tudi Bertin o spremembi, ki se je završila nad Rusom, odkar mu je bila prečitana smrtna obsodba. Tudi na sodišču so imeli Grišo še vedno zapisanega kot Bjuševa, čeravno ni Posnansky v nobenem oziru dvomil o resničnosti Griševih izpovedi. Posnansky je poslušal pripovedovanje štabnega zdravnika s smeškom. Nato pa je dejal Bertinu: "Pomagali bomo mladeniču. Zakaj ne bi? Delo ni nesreča nobenemu človeku, a nam bo le v korist, kajti roke nemškega pisatelja nikakor niso vstvarjene za sekanje drvi in pometanje sob. Tedaj ne bo v škodo Bjuševu, čeravno ima takorekoč še dve osebnosti v enem telesu, ako postane naš sluga. Gospod Ruppel bo ostal tako lahko nekaj delj časa na dopustu in, mislim, da nam tega ne bo zameril. Človeška nehvaležnost, zapomni si moje besede, Bertin, je tako stalna kakor t e č a j n a zvezda in ako ukažeš svojim prebrisanim možganom, da se posvetujejo s čarovniki, kateri so meni ljubi, te prosim, da ne pozabiš, da dobivam jaz najmanj dvanajstkrat tolikšno plačo, kakor ti — pa moram tedaj imeti najmanj dvanajstkrat p r a v."

"Bertin se je pričo tako visokega vojaškega uradnika kaj nespoštljivo zakrohotal in dejal: "Ali smem spoštljivo prositi gospoda sodnega svetnika, dali naj sedem in natipkam prošnjo, da dodele jetnika, Bjuševa, alias Paprotkina, kot slugo uradu gospoda svetnika,"

Dr. Posnansky je obstal, odprl široko usta in dejal. "Ali sem čul prav: spoštljivo? Ali ne veš, da ta beseda izdaja vso tvojo dvojnost, ki glasno vpije k nebu? Samo častnik lahko izgovarja to besedo. Da sem Cassandra, bi prerokoval: Ako bi bilo na tem svetu le par tako upornih mož, kakršen si ti, tedaj ne bi ta vojna trajala dolgo. Nu, vsekakor si nekako grobo izrazil moje mnenje, seveda, v kolikor ti dopušča tvoja premalo plačana intelektualnost. Da, tako sem tudi jaz mislil: nastavili bomo moža kot slugo tu pri nas do nadaljnega ukaza. Kajti, kaj misliš, da se bo zgodilo, ako se ta človek otrese nekega dne Bjuševega žiga? Ali te smem kot laika opozoriti, da se baš na tej točki pričenja starodavna vojaška igra križnega izpraševanja? Ako ta človek dokaže, da je ubegli vojni ujetnik, a ne dezerter, kdo se bo zbrigal nadalje zanj, katero sodišče bo potem v slučaju kompetentno? Seveda, mi se ga ne smemo dotakniti, ker ni pomandral naših rožic. Tedaj spada njegov prestopek v resnici v delokrog vojaškega sodišča armadnega vrhovnega poveljstva. Katero sodišče pa je določil gospod Bog v svoji previdnosti za navariško taborišče, ne vemo. Seveda, bomo morali na vsak način skušati, poslati listine v pravo delavnico, ker sicer bo moral mož čakati mesece in mesece, predno bo našel pravega moža, ki ga bo sodil. Navedbe obeh stražnikov, ki so na potu k nam, nam bodo morebiti pomagale, da se bomo lahko odločili. Nato, ako se bodo izkazale navedbe jetnika kot resnične, — o njih že sedaj ne dvomim — bomo odposlali vse listine 9. sekciji, onemu vzvišenemu oddelku, ki je bil šesti dan vstvarjenja pred 5,677 leti določen kot najvišja točka vse sodne pravice za to zasedeno ozemlje — navrgli bomo še par pravnih opazk, tako da bomo zadevi pomagali do pravega sodišča. Morebiti bomo listine odposlali v Bialystok po kakem zaupnem odposlancu, ki se bo najbrž imenoval Bertin, tako da mu bomo preskrbeli malo izlet, ki mu najbrž ne bo zopern."

Bertin je s pipo v ustih poslušal svojega ljubljenega predstojnika, ki je iz njega napravil zopet moža in je bil oče in mati njegove duše, potem ko so ga skršenega poslali semkaj z zapadne fronte — in hvaležnost je napolnila njegovo srce.

"Moje srce je polno hvaležnosti in priznanja za vso očetovsko skrb, ki mi jo gospod sodni svetnik izkazuje," je dejal Bertin šaljivo pompozno. "Resnično, Dr. Posnansky, tak mal izlet bi mi bil dobrodošel. In ko bom pri Ober-Ostu, bom tudi uporabil priliko, da se ozrem po še enem uradniku. Lahko zahtevamo sposognega človeka — oni pri kadru bodo itak podvrženi zopet novemu naboru. Hvala Bogu, tudi moj dopust se približuje," je nadaljeval medtem ko je strmel v fotografijo na svoji mizi. "Upam, da nam ne pošljejo semkaj kake dekline."

"Čemu pa ne, te prosim? V tej tako po vojni zrušeni okolici, bi mojim živcem kaj prijalo, ko bi lahko videval tu naokolo par znosljivih ženskih obrazov," je odvrnil Dr. Posnansky. . . . "Kakor stoje stvari sedaj, imam seveda dovolj časa, da lahko čitam in tudi delo z moškimi kaj ugodno vpliva na moje živce. Preveč miru pa ne smemo imeti v sedanjem vojnem času in čemu naj ne bi trpel nekaj časa muh tipkaric? Poznam jih par v svojem uradu v Tauentzienstrasse, ki bi bile vsekakor vesele, ko bi lahko potovale do Mervinska v drugem razredu in bi nam smele razkriti tu svoje mnenje, kakor pravi veliki Freud, potom svojih pogreškov in pregreškov. Nu, da, Bertin, zoprosili bomo, da nam pridele Bjuševa kot slugo. pridržali ga bomo še nadalje, ko se Ruppel vrne in ga ne bomo pustili nikamor, dokler ne odločijo v Bialystoku, kateremu sodišču naj ga predamo. Kajti čul sem, da je zrak po ječah iza črte v Biolystoku in po drugih središćih za ruske ujetnike manj svež, slabši, nego pa tu v idilični mervinski ječici. Poleg tega te moram opozoriti, da spada mož sedaj k našemu oddelku in da se vojak za svoj oddelek bojuje z zobom in žebljem.

(Dalje prihodnjič.)

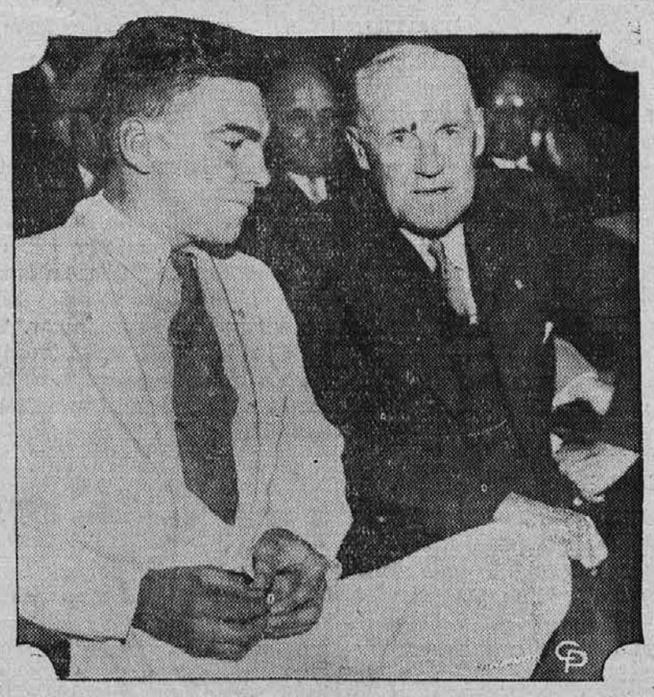

Na konvenciji organizacije Moose, sta prišla skupaj dva politična nasprotnika: David S. Ingall, levo, kandidat za governerja države Ohio in sedanji governer White, ki je ponovni kandidat.

KAM PELJE POLITIČNA POT DELAVCE LETOS?

Poceni, udobno in hitro

bodo potovali v stari kraj oni Slovenci, ki se bodo udeležili

Jesenskega izleta

na najnovejšem, najudobnejšem in najmodernejšem parniku Francoske Linije

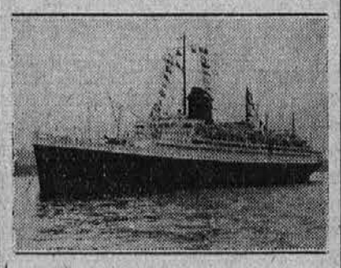

"CHAMPLAIN"

4. oktobra t. l.

Nizke cene tretjega razreda

Do Havre samo.....$ 69.50
Železnica Havre do Ljubljane 14.73
Do Havre in nazaj samo..... 123.00
Do Ljubljane in nazaj samo 159.00

Davek dodatno

Za vsa pojasnila o parniku, potnih listih, permitih itd. obrnite se takoj na:

AUGUST KOLLANDER CO.
6419 St. Clair Ave., Cleveland, O.

ali pa na:

French Line
26 Public Square, Cleveland, O.

Nove garaže postavimo, 10x18 za $55, 18x18 za $80.
Nova vrata za garažo $5 par. 3 ply papir za na streho $1.25 rola.

Liberty House Wrecking and Lumber Co.
5327 St. Clair Ave. ENdicott 0642

John Jacobinski, ki je vklenjen na rokah in nogah, kot jako nevaren ropar in morilec. Aretiran je bil v Seattle, Wash., in ga bodo odpeljali v Menominee, Mich., kjer bo sojen radi b a n č n e g a ropa in umora.

Milo Reno, vodja štrajkujočih farmerjev v Iowa. On je bil prvi, ki je nagovoril farmerje k štrajku, da dosežejo večje cene za poljske pridelke in živino.

VESELICA

bo popolen uspeh, ako jo oglašate v

"AMERIŠKI DOMOVINI"

Društva imajo izjemne cene na oglasih!